بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

ހައިކޯޓު / ދެކުނުބުރި
ސ. ހުޅުދޫ - މީދޫ
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ހުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2019/HC-S-A/09
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:

* ނަން: ޙުސައިން ޙަބީބް   * އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A021431
* ދާއިމީ އެޑްރެސް: ބިންމާގެ / ސ. ހިތަދޫ   * މިހާރުގެ އެޑްރެސް: ބިންމާގެ / ސ. ހިތަދޫ

- އިސްތިއުނާފު ބަރުދަލުވި ފަރާތް:

* ނަން: އައްޑޫސިޓީ ކައުންސިލް
* ދާއިމީ އެޑްރެސް: އައްޑޫސިޓީ ކައުންސިލް
* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: އައްޑޫސިޓީ ކައުންސިލް

- ރަޖިސްޓްރީކުރެވުނު ތާރީޚް: 21 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1440 / 26 ފެބްރުއަރީ 2019
- ނިމުނު ތާރީޚް: 17 ޝައްވާލް 1440 / 20 ޖޫން 2019

- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 101/S2C/2016

* ނިންމި ކޯޓު: އައްޑޫއަތޮޅު ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
* ޤަޟިއްޔާގެ ބާވަތް: ގޯއްޗާބެހޭ
* ހުށަހެޅި ތާރީޚް: 16 ފެބްރުއަރީ 2016   * ނިންމި ތާރީޚް: 23 އޯގަސްޓް 2017

- މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީސް:

ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ޙަމީދު، ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބް ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާ، ފަނޑިޔާރު އަބްދުއްރައޫފު އިބްރާހީމް (ރިޔާސަތު)

• ދައުވާގެ ހުލާސާ:

މިއީ، އައްޑޫއަތޮޅު ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 101/S2C/2016 ފަސްއިއްޔާގައި ހުކުމް ކުރައްވާފައިވާ، ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ހިލާފުކަމަށް ބުނެ، އެފަސްއިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ސ. ހިތަދޫ / ބިންމާގެ، ހުސައިން ރަޝީދުގެ ފަރާތުން އެފަސްއިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރުމުން ބަލައިފައިވާ ފަސްއިއްޔާއެކެވެ.

މިފަސްއިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ކުރެއްވީ ފަރާތަކީ އައްޑޫ ސިޓީ ކައުންސިލްގެ އިދާރާއެވެ.

• ޝަރީޢަތުގެ ނިންމުމަށް:

01. އައްޑޫއަތޮޅު ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 101/S2C/2016 ފަސްއިއްޔާއަކީ، ސ. ހިތަދޫ ބިންމާގެ، ހުސައިން ރަޝީދުގެ ބަޕާގެ ބައްޕަ ސ. ހިތަދޫ ބިންމާގެ، އަލްމަރްޙޫމް ތުއްތުދީދީ 1988 ގައި ނިޔާވެފައިވާއިރު، 1994 ވަނަ އަހަރު ތުއްތުދީދީގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރުވިފައިވާ ސ. ހިތަދޫ ބިންމާގެ އެވެ ކުރީ ގޮތުން ތުއްތުދީދީގެ އަންހެން ދަރި ސ. ހިތަދޫ ހާރުބް، ފާޠިމަތު ރަޝީދާ އަށް 4140 އަކަފޫޓުގެ ބިން ވަކިކޮށްދީފައިވަނީ ފަރާއިދާ ހިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ، އަލްމަރްޙޫމް ތުއްތު ދީދީގެ ވާރިސުންގެ ހިލާފަށް ސ. ހިތަދޫ ބިންމާގެ އެވެ ކުރީ ގޭގެ ރަޖިސްޓްރީން އުނިކުރުވިފައިވާ 4140 އަކަފޫޓުގެ ބިން ވަކިކޮށްދީފައިވާ ފަރާއިދާ ހިލާފަށް ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އެ 4140 އަކަފޫޓުގެ ބިން ސ. ހިތަދޫ ބިންމާގޭގެ ރަޖިސްޓްރީއަށް އިތުރުކުރުވުމަށް ގޮތް ހަމަޖައްސަވައި ދެއްވުން އެދި އައްޑޫ ސިޓީ ކައުންސިލްގެ ލޭންޑް ބިލްޑިންގ އެންޑް މުނިސިޕަލް ސަރވިސްގެ މައްޗަށް ސ. ހިތަދޫ ބިންމާގެ، ހުސައިން ރަޝީދު ދައުވާކުރުމުން ބެލުނު ފަސްއިއްޔާއެއްކަމާއި؛

އެ ފަސްއިއްޔާގައި ހުކުމް ކުރައްވާފައިވަނީ "ދަންނަވާ، އިސްތިފްދާ ބާރުންކަމާއި ފާހަގަކުރުން ނުހަމަކަމާއި މައްސަލަ ދިރާސާކޮށް ކުރުމަށްފަހު"، ސ. ހިތަދޫ ހާރުބް ފާޠިމަތު ބަހާރާ އަށް ބިންމާގެ ބަޕާ ސ. ހިތަދޫ ބިންމާގެ ރަޖިސްޓްރީގެ ތެރެއިން ބިމުގެ ތެރެއިން ބޭރުކުރުމުގެ ކުރިން ބިމުގެ، ފާރިސީ އިދާރާއަށްކަން

ވަކީލުން ބުނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ، ސ. ހިތަދޫ ބިންމާގެ ތުއްތުދިދީ ނިޔާވުމުގެ އާދާގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިވާ ސ. ހިތަދޫ ބިންމާގެ ނަމަކަށް ލިޔާ ގެއާއި ގޯތީގެ ތިރީގައި ބޯހަވާއިރު، އެ ތިރީގައި ހުރި ގޯތިން ސ. ހިތަދޫ ހާރބް ފާޠިމަތު ބަހީޖާ އަށް ބިމުން އެއްވެސް މިންވަރަކަށް ބައި ނުލިބޭނެ ކަމަށާއި އެ ތިރީކައިގައި ހިމެނޭ އަސްލުގައި ނުއުފެދޫ މުދާތަކުން އަދި ކޮލިބީން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކުގެ މަތީން ފާޠިމަތު ބަހީޖާއަށް، ދިވެހި ފައިސާ އިން ނުވަތަ އާންމު ޤަބޫލުކުރާ އުނަން ބޭނު ފައިސާއަކުން ވިޔަސް ޝަރުޢީ އަދި ބައްދުވެގެންވާ ކަމަށް ބުނުމުގެ ކަށާއިރު، ފާޠިމަތު ބަހީޖާގެ ނަމުގައި އެ ގޯތީގެ ތެރެއިން ތިރީގައި ބޯހިމަނާ ނުލައި ފާޠިމަތު ބަހީޖާ އަށް އަޅުގަ އަޕީލު ކޮމިޓީގެ ނަންބަރު:14/94 (27 މާރިޗު 1994) ރަޖިސްޓްރީން، ރަޖިސްޓްރީ ކޮށްދެއްވާ އަދި ސ. ހިތަދޫ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 148/S2C/2/95 (02 އޮގަސްޓު 1995) ދަޢުވާއާއިން މިލްކުވެރިކަން ސާބިތުކޮށް ދެއްވާފައިވާ ދަޢުވާއާއި ހަނދުމަކުރެއް ނުގެނެވޭން ކަމަށް ކަނޑައަޅައި މި ދަޢުވާ ނިންމީއެވެ.“ މިފަދައިންކަން އެދަޢުވާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުން އެނގެން އޮވެއެވެ.

02- އަޕީލުކުރި ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 101/S2C/2016 ދަޢުވާއާގައި ބުނާތީ ކުރައްވާފައިވާނީ، ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވާގޮތަށް ބެލި އެދަޢުވާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ބިންމާގެ / ސ. ހިތަދޫ ބުރަސަރިން ބަޔާބާގެ ފަރާތުން 02 (ދޭއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅައި އިސްތިއުނާފުކުރި ގޮތް ކޯޓުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ. އެ ނުކުތާތަކަކީ؛

- **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ**، ސ. ހިތަދޫ ބިންމާގެ ތުއްތުދިދީގެ ތިރީގަ ހުރި ބިމުން ފާޠިމަތު ބަހީޖާއަށް ބިން ވަކީލުންދީފައިވާނީ ތިރީކައިގެ ގޮތުގައި ހިމެނޭ ސ. ހިތަދޫ ބިންމާގޭގެ ގޯތި ހުރި ބިމުގެ ތުއްތުއިން ޝަރުޢީ މަޢުރޫފާއަކާއި ނުލައިކަން ސާބިތުވާގޮތަށް ފާޑަކުރުމަށްފަހުގައިވެސް އެފަދައިން ވަކީލުންދީފައިވާ ބިން ފާޠިމަތު ބަހީޖާގެ ހިބައިން ވަކިކުރުމުގެ ގޮތަކަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ކަނޑައެޅުމުން ފާޑަކު ހަމަޖެހޭ ޒާތުގައި ކަނޑައެޅުމަކީ ކުށެއް ހުރިކަމެއް ނުކުތާއެވެ.

- ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ، ސ. ހިތަދޫ ބިންގާގެއިން ބައެއް ފާޠިމަތު ބައްޕާއަށް ޝަރުޢީ ހަމަތަކާއި ހިލާފަށް ވަޞިއްޔަތްކުރުމަށްފަހު އަހުގެއަތުގެ އަތުގެ ޚާދިމުން ހަވާލުވެފައިވާ ރަޖިސްޓްރީގެ މައްސަލަ ބަލައި ސ. ހިތަދޫ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 148/S2C/2/95 ފައިސަލާއިން ސ. ހިތަދޫ ބިންގާގެއިން ފާޠިމަތު ބައްޕާގެ ނަމުގެ މައްސަލަ ރަޖިސްޓްރީކުރުމަށާ ގޯއްޗަކީ ސ. ހިތަދޫ އަސްމާރުމާގެ ޒަކީ ނަޞީރު އާއި ސ.ހިތަދޫ ބިންގާގެ ފާޠިމަތު ބައްޕާގެ ދަރިފުޅުގެ އެއްމެދު މިލްކުއްޔަތަށް ކަސްދަކޮށްފައިވާ ފަރާތަކަށްވާއިރު ނިންމާފައި ފައިސަލާގައިވެސް ސ. ހިތަދޫ ބިންގާގެ ބުރުއްޖު ދިރިގެ އެއްވެސް ވާރިސެއްގެ ބަޔެއް ހިމެނުމާ ނުވަތަ އަދި އެ ފަރާތްތަކަށް އެނގުމެއްނެތިކަމުގެ އެ ނިންމުމަކީ އިދާރީގޮތުން ނިންމުމެއް ނޫންކަމަށް ފެންނަން އޮތީޔުގެތީ އެކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރެވުނުއިރު މައްސަލަ ނިންމާފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

03. އަހުގެއަތުގެ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 101/S2C/2016 ފައިސަލާގައި ބުނެވޭ ކަރުދާސްތަކާއި، ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ހިލާފުވާކަމަށް ބުނެ، އެ ފައިސަލާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ސ. ހިތަދޫ / ބިންގާގެ، ޒުބައިން ބައްޕާގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ އަސްލުކުރުމުގެ ގޮތުން ދަޢުވާ ކުރެވިފައިވާ ގޮތުގެ މައްސަލައާއި ގުޅޭގޮތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކެއް ކަމަށް އަންނަނިވި ކަންކަމެއް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

3.1 ފުރަތަމަ ކަމަކީ، ޒުބައިން ބައްޕާގެ ފަރާތުން އަހުގެ އަތުގެ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި މައްސަލައަކީ ޒުބައިން ބައްޕާގެ ބައްޕަ، ސ. ހިތަދޫ، ބިންގާގެ އަލްމަރުހޫމް ޢަބްދުﷲ 1988 ގައި ނިޔާވުމާއި ވާރިސުން، އަލްމަރުހޫމް ޢަބްދުﷲ ދިރިހުރި ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިވާ ސ. ހިތަދޫ، ބިންގާގެ އެވެ ރަށު ގޯތިން ޢަބްދުﷲ ދިރިހުރި އަންހެނުންގެ ސ. ހިތަދޫ، ހަރުބު ފާޠިމަތު ބައްޕާ އަށް 4140 އަކަފޫޓުގެ ބިން ވަޞިއްޔަތްކޮށްފައިވާ ފޯރުކޮށްދީފައިވާކަމަށާއި 4140 އަކަފޫޓުގެ ގޯތިން ފާޠިމަތު ބައްޕާގެ ކުޅައިން

ވަކިކޮށް އަލްމަރުޙޫމް ޢުމަރު ދީދީގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިވާ ސ. ހިތަދޫ، ބިންމާގެ އެވެ ހިއްސާ ގޭގެ ރަޖިސްޓްރީއަށް އިޢުތިރާޟުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައެއްކަމާއި؛

ޙުސައިން ރަޝީދުގެ ވާރުތުން އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ދަޢުވާ ބަޔާންކޮށްފައިވާ މައިގަނޑު ނުކުތާއަކީވެސް، އަލްމަރުޙޫމް ޢުމަރު ދީދީގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިވާ ސ. ހިތަދޫ، ބިންމާގެ އެވެ ހިއްސާ ގޯތިން ޢުމަރު ދީދީގެ އަންހެންދަރި ސ. ހިތަދޫ، ހާރަބް ޒުބައިދާ ޙަލީމާއަށް 4140 އަކަ ފޫޓުގެ ބިން ވަކިކޮށްދީ އެދި އެފަރާތުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކޮށްދިނުމަށް، އަލްމަރުޙޫމް ޢުމަރު ދީދީގެ ވާރިސުންގެ ދެކޮޅުގައި ބުރުމަކާއި ނުލައިކަމަށް އިސްތިއުނާފު މިކުރާ އައްޑޫ ސިޓީ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 101/S2C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި ފުރަގަސްކޮށް، އެޤަޟިއްޔާގައި ހުކުމްކުރެއްވީ، އެބިން ޒުބައިދާ ޙަލީމާ ބަހާގެ ބިމައިން ވަކިކޮށްދިން ޝަރުޢީކަމަށް ކަނޑައަޅައި ނިންމާފައިވާތީ، އެނިންމުމަކީ ޤާނޫނާއި ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް ކަމަށް ބުނެ ފުރަގަސްކުރި ނުކުތާކަށް އެދޭކަމާއި؛

އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވަނީ އައްޑޫ ސިޓީ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 101/S2C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތަށް ބަލާއިރު؛

އަލްމަރުޙޫމް ޢުމަރު ދީދީގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިވާ ސ. ހިތަދޫ، ބިންމާގެ އެވެހިއްސާ ގޯތިން 4140 އަކަފޫޓުގެ ބިން ޒުބައިދާ ޙަލީމާއަށް ލިބިފައިވާ ގޮތުގެ މައްސަލަ އެނގޭ ފުރަތަމަ ބަލާއިރު، ސ. ހިތަދޫ، ބިންމާގެ އަލްމަރުޙޫމް ޢުމަރުދީދީ، 1988 ގައި ނިޔާވެފައިވާއިރު އުމަރުދީދީގެ ތަރިކާއަށް ގޯތި ކަނޑައެޅިފައިވާކަން، މިޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމާ ހަމައަށް ލިބިފައިވާ ލިޔުންތަކުން ބަލާއިރު އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

އަލްމަރުޙޫމް ދީދީދީގެ ނަމުގައިވާ ބިންމާގެ އެވެ ހިއްސާ ބަނޑާރަ ގޯތިން 4140 އަކަފޫޓު ބިމެއް ވަކިކޮށް ޙަލީމާ ބަހާގެ ހަވާލުކުރެވިފައިވާ އެ ގޯތިކަން 17 ޑިސެންބަރު 1977 ގައި ދަފްތަރުކޮށްފައިވާ ރަޖިސްޓްރީ ބާޠިލުކޮށް 28 މާރިޗު 1994 ގައި އާ ރަޖިސްޓްރީއެއް ދޫކޮށްފައިވާކަމާއި، ބިންމާގެ ގޯތިގެ

ބޭރުމިނަކީ 3690.5 އަކަ ފޫޓުކަން އެރަޖިސްޓްރީން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، ބެލުމުން ރަޖިސްޓްރީގެ އިތުރު ބަޔާނުން އެނގޭ ގޮތުގައި ފާޠިމަތު ބަޝީރާއަށް ސ. ހިތަދޫ ބިންގާ ގޯތީގެ އިރުމަތީ ބައިން 4140 އަކަފޫޓުގެ ބިން ހަވާލުކޮށްފައިވާ އެގޯތީގެ ބިމުން 2000 އަކަފޫޓަށްވުރެ ކުޑަ ނޫން ބިމެއް ފާޠިމަތު ބަޝީރާއާ ހަވާލުކުރުމާމެދު އިޢުތިރާޟެއްނެތްކަމަށް އައްޑޫއަތޮޅު އަތޮޅު އޮފީހުގެ ނަންބަރު SC-2/S2/94/181 (01 މާރިޗު 1994) ސިޓީން އަންގާފައިވާކަން ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި؛

އައްޑޫއަތޮޅު އަތޮޅު އޮފީހުގެ އިސްތިޢުލާމުކުރުމުން ސިޓީއާ ގުޅިގެން ސ. ހިތަދޫ ބިންގާ ގޯތީގެ އިރުމަތީ ބައިން ފާޠިމަތު ބަޝީރާއަށް 4140 އަކަފޫޓުގެ ބިން 05 މާރިޗު 1994 ގައި ވަކިކޮށްދީ އެބިން ފާޠިމަތު ބަޝީރާގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްދެއްވާފައިވާ "ހާރުބާ" މި ނަމުގައި އެގޯއްޗަށް 27 މާރިޗު 1994 ގައި ދޫކުރައްވާ ރަޖިސްޓްރީގެ އިތުރު ބަޔާނުން އެނގޭކަމާއި، އެރަޖިސްޓްރީއަށް ބަލާއިރު އެގޯތި ހަވާލުކޮށްފައިވަނީ ފާޠިމަތު ބަޝީރާއަށްކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި؛

ސ. ހިތަދޫ ބިންގާގެ ގޯތީގެ އިރުމަތީ ފަރާތުން ފާޠިމަތު ބަޝީރާއަށް ދޫކުރައްވާ އިސްވެ ބެލުމުން ބިމުގައި އިމާރާތްކުރައްވާ ގެއާއި ގޯތީގެ ތެރޭގައިވާ އެންމެހާ އިމާރާތްތައް ފާޠިމަތު ބަޝީރާއާއި އާއިލާގެ ފުރިހަމަ ނަމުގައި އެއްކޮށް ގޮތުގައި މިލްކުވެރިކަން. ސ. ހިތަދޫ މަޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 148/S2C-2/95 ޤަޟިއްޔާއިން 02 އޯގަސްޓު 1995 ގައި ސާބިތުކުރި އެފަރާތްތަކުގެ ނަމުގައި މިލްކުވެރިކަން ބަދަލުކޮށްފައިވާކަމާއި، އިސްތިޢުލާމުކުރުމުން ޤަޟިއްޔާއާ ގުޅިގެން އެ ކޯޓު އެދިފަރާތްތަކުގެ ނަމުގައި 16 ސެޕްޓެމްބަރު 1995 ގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިވާކަމާއި، ބެލުމުގައި ޤަޟިއްޔާގައި އެގޯތީގެ މިލްކުވެރިކަން ސާބިތުކުރުމުގެ ގޮތުން ހިތަދޫ ބިންގާގެ ގޯތީގެ އިރުން އޮތް ގޮއްޗަކީ ކަންފަރާތަކަށް ދޫކުރައްވާ ގޮއްޗެއް ސ. ހިތަދޫ އޮފީހުން ސާފުކުރުމުން "އެގޯތި ދިރިއުޅުއްވަނީ ސ. ހިތަދޫ ބިންގާގެ ފާޠިމަތު ބަޝީރާއަށް." މިފަދައިން ސ. ހިތަދޫ އޮފީހުން ޖަވާބު ދިރިއުޅުއްވާކަން އެނގޭކަމާއި އަދި އެޒަމާނާ ގުޅިގެން އެގޯތީގެ މިލްކުވެރިކަމުގެ ދައުވާކުރި ފަރާތްތަކުގެ ބަދަލުގައި އިޖާރާކޮށްދީފައިވާކަމަށް، އެއިދާރާއިން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް

އިޖުރާ ދިފާޢުވާގޮތަކަށް އެޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮންނައިރު، އެޤަޟިއްޔާގައި ކޮށްފައިވާ ހުކުމަކީ ނިހާއީ ހުކުމެއްގެ ގޮތުގައި، މައްޗަށްވެ އެކަމާ ހުކުމެއްކަމަށްވުރެ އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

3.2 ދެވަނަ ކަމަކީ، އަލްމަރްޙޫމް ތޯއްތޮދީދީ ނަމުގައިވާ ސ. ހިތަދޫ ބިންމަތީގެ އެވެ ހިޔާ ބަންޑާރަ ގޯތިން ފާތިމަތު ހަސީބާއަށް ބައެއް ހަވާލުކުރުމުގެ މުޢާމަލާތަކީ، މިހާރު ޢަމަލުކުރަމުންދާ ބިމާބެހޭ ޤާނޫނު ވުޖޫދަށް އައުމުގެ ކުރިން ކުރެވިފައިވާ މުޢާމަލާތެއްކަމާއި، މަދަނީ މުޢާމަލާތުތަކުގައި ޢަމަލުކުރާ ޢާންމު އުޞޫލަކީ އެއިރެއްގައި އޮތް ޤާނޫނީ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ޢަމަލުކުރެވެމުންދިޔަ ޤާނޫނުތަކުގެ އިމުގެ ތެރޭގައި އެމުޢާމަލާތް ނިންމުންކަމާއި، މިމައްސަލާގައި ބާރުލާ ގާނޫނީ ޤާޢިދާއަކީ ޤާނޫނުތަކަށް ފަހަތަށް ދުވާނުވާކަމަށްވާއިރު، މިހާރު ޢަމަލުކުރަމުންދާ ބިމާބެހޭ ޤާނޫނުގެ އަދި އެޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދިފައިވާ ޤަވާޢިދުތަކެއް ބަލައިދުވެސް ބަންޑާރަ ބިމަކީ ތިރިކަމުގައި ހިމެނޭ މުދަލެއް ނޫންކަމާއި، އެއީ ބިމުގެ ވިރާޞަތްކުރެވޭ ދުއްތަރުވެރިންގެ ހައްގުއްޔަތު އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

ބިމާ ގުޅޭ މައްސަލަތަކުގައި ޢާންމު ޢަމަލުކުރަމުންދިޔަ އުޞޫލަކީ ބަންޑާރަ ބިމުގެ ހައްގުވެރިވުމަކީ މީހަކު ނިޔާވުމަށްފަހު އެބިމުގައި އެމީހެއްގެ ތިރިކަ މުދާ ހުރުމަށްފަހު ކުރުމަށް ބޭރުކަމަށްފަހު ވާރިސުންގެ ތެރެއިން ދުއްތަރުގެ ފަރާތުން ހިއްސާވެރިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

ސ. ހިތަދޫ ބިންމަތީގެ އެވެ ހިޔާ ބަންޑާރަ ގޯތިން ފާތިމަތު ހަސީބާއަށް ވަކިކޮށްދިނުމަށް ބިމުގައި އަލްމަރްޙޫމް ތޯއްތޮދީދީ ނަމުގައިވާ ތިރިކަމުގައި ހިމެނޭ ނުލުވާ މުދަލެއް ނެތްކަން ސ. ހިތަދޫ މަޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 148/S2C-2/95 ޤަޟިއްޔާއިން ވެސް އެނގެން އޮންނައިރު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-S-A/09 ޤަޟިއްޔާއާ ގުޅިގެން، 2019 ޖޫން 17 ވަނަ ދުވަހު، ބާއްވުނު ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައިވެސް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެކަމަށްވެސް އެއްބަސްވެ، ފާތިމަތު ހަސީބާއަށް ދީފައިވާ 4140 އަކަފޫޓުގެ ބިމުގައި އޮތް އިމާރާތް ހުރިގޮތުގައި ނުހުންނަކަމަށް ބުނެ ޝަރީޢަތަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން އެނގެން

އޭނާނަކަމާއި، މިމުޢާމަލާތް ހިނގާފައިވާ ގޮތަށް ބަލާއިރު ޤާޟީމަތު ބަލާއިރު ބިލުން ބަލާފައިވާ އޭރު

ޢަދުލުވެރިކަމާއި ޤާނޫނީ ބޭނުންތަކަށް ބަލާނެ ޤަސްދެއް އަދި ފުރުސަތު ހަމަހަމަކަން ނިޒާމީކަމާއި؛

ސ. ހިތަދޫ ބިންމަގުގެ އެވޯ ކިއާ ބަންގާރަ ގެއިން ފާޅިމަތު ދަށުން 4140 އަކަފޫޓުގެ

ބިން ފަޅުކުރުމަށްވަނީ 1994 ވަނަ އަހަރު ފާއިތު، އޭރު ދަނޑު ޢާއިލާގެ ދަށުން ފާޅިމަތު ދަށުން

ހަވާލުކުރިއިރު، އަތޮޅުކޮޅު ތިމާވެށީ ނިޒާމުގެ މިބި ހޯދުމުގެ ދުވަސްދުވަސްގެ ތެރެއިން ބަލައި ދަރިންނަށް

އެކަމުގެ މަޢުލޫމާތު އެނގިފައިވާ ވަޞިއްޔަތުގެ މިންވަރު ފަސްވީއެއްގައި ހުށަހެޅި ބަލައި ބަޔަކު ދިރިއުޅޭ

ބާރުނަން ބަލާއިރު އެއްބަސްވުން އެބިން ހަވާލުކުރުމާއެކު ގޮތުން 1994 ވަނަ އަހަރު ބާރުނަމުގެ

ދިރިއުޅުނުކަމަށް ބުނެފައިވާތީން، އެ ބިމަ ފާޅިމަތު ބަލާއިރު ނަގުނު ވެރިފައި ހުރުމުގެ ތިމާވެށީގެ

މަދަނީގައި އެދުނުމަށް ހުސްމުގެ ތެރެއިން ބަލާފައި އެއްގޮތް އޭނާއަށް، އެއްވެގެ މިލްކުވެރިކަން 1995 ސ.

ހިތަދޫ ދާއިރާއަށް ކަމެތީގެ ނަންބަރު 148/S2C-2/95 ފަސްއްދާއިން ސާބިތުވާ އެހެނީ އެގޮތުގެ މަތިގައި

ދުވަ ތަރުކާގެ މަތިގަޔާއި އެދުރެހަމަލާތައް ހިނގައިދިޔަގޮތް ކިޔަ އަހަރުތަކުގެ ދެގޮ ވެއްދަމުންނެ

ފަހަރެއްގައިގެ ސިފައި ތަރުކާގެ މަތިގަތް ބަލާއިރު، އެފަދަ މިންވަރުން އެހެނދު ދަޢުވާފައިވަނީ ބަލާއިނގުނަކަން،

މިމައްސަލަ ބަލާފައި ބައިލާރާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަސްދާއިރާއިން އެއްބަސްވެވުނެވެ.

- <u>ހުކުމް</u>

ދެންފަހެ، އިސްތިއުނާފުހުށަހެޅުނު ނުކުތާތަކުގައި ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން ބަޔާންކުރެވުނު ގޮތަށް ހުކުމާއެކު، އައްޑޫއަތޮޅު ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 101/S2C/2016 ފައިސަލާ އިސްތިއުނާފު ކުރުވަން ހުސައިން ބަޝީރުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، އެފައިސަލާގައި ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ފަދަ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް، މިމައްސަލަ ބެލުމުގައި ބައިވެރިވި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާގުން ކަނޑައަޅައި، ހުކުމްކޮށްފީމެވެ.